

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 8 maja 2018 roku, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt X P 1138/17, w sprawie z powództwa P. P. przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w Ł., o odszkodowanie, w punkcie pierwszym sentencji wyroku, zasądził od I. Administracji Skarbowej w Ł. na rzecz P. P. kwotę 12.423,57 zł., tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wygaśnięcie stosunku pracy, w punkcie drugim sentencji wyroku, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, zaś w punkcie trzecim sentencji wyroku, nie obciążył stron kosztami procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie, Sąd Rejonowy oparł na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

Powód P. P. był zatrudniony Izbie Administracji Skarbowej od dnia 18 stycznia 1993 roku do dnia 31 sierpnia 2017 roku, na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy. Zajmował stanowiska: starszego referenta, inspektora, komisarza skarbowego, starszego komisarza skarbowego. Miejscem świadczenia pracy powoda był I Urząd Skarbowy Ł. w Ł., D. Kontroli Podatkowej.

Z dniem 1 kwietnia 2015 roku z mocy prawa pracownicy urzędów skarbowych stali się pracownikami Izb Skarbowych. Dotychczasowe warunki pracy i płacy powoda: rodzaj pracy, miejsce jej świadczenia, wymiar czasu pracy oraz wynagrodzenie pozostały bez zmian.

Do zakresu obowiązków powoda należało:

1. Prowadzenie postępowań kontrolnych w oparciu o aktualne upoważnienie do kontroli.
2. Dokonywanie kontroli ksiąg podatkowych i innej dokumentacji.
3. Prowadzenie czynności sprawdzających w związku z kontrolą.
4. Sporządzanie wniosków pokontrolnych i przekazywanie ich do właściwej komórki organizacyjnej.
5. Sporządzanie wniosków; o ukaranie i dokonanie zabezpieczenia na majątku podatnika.
6. Bieżąca współpraca z innymi komórkami organizacyjnymi (...) w celu zapewnienia należytego przepływu informacji dla ich pełnego wykorzystania w czynnościach kontrolnych i postępowaniu podatkowym.
7. W uzasadnionych przypadkach przekazywanie informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach wg właściwości poszczególnych urzędów skarbowych, zabezpieczanie niezbędnych dokumentów.
8. W uzasadnionych przypadkach zabezpieczanie dokumentacji będącej przedmiotem kontroli na okoliczność prowadzonych czynności kontrolnych.
9. Przygotowywanie odpowiedzi na pisma wpływające do D. bądź dokonywanie innych rozstrzygnięć w tych sprawach po uprzednim dokonaniu stosownych uzgodnień z Koordynatorem lub Kierownikiem D..
10. Opracowywanie analiz i informacji w zakresie właściwości rzeczowej D..
11. Przestrzeganie zasady terminowości w rozpatrywaniu załatwianych spraw.
12. Zastępowanie pozostałych pracowników w razie ich nieobecności.
13. W ramach posiadanych uprawnień, opracowywanie i zapisywanie danych

o kontroli, czynności sprawdzających, innych pismach celem ich zaewidencjonowania w podsystemie KONTROLA i innych ewidencjach niezbędnych do zapewnienia kompletności i aktualności danych dla celów sprawozdawczych i informacyjnych.

14. Wykonywanie innych zadań służbowych zleconych przez kierownictwo D..

Powód ukończył studia magisterskie na Wydziale Mechanicznym Politechniki (...) oraz studium podyplomowe pn. (...) Firm na Wydziale E. – Socjologicznym (...).

Wynagrodzenie powoda, liczone jak ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wynosiło 4.141,19 zł.

Powód uzyskał pozytywne oceny za następujące okresy pracy od dnia 24 lipca 2009 roku do 30 września 2011 roku, 14 października 2013 roku do dnia 14 października 2015 roku, od 15 października 2015 roku do 22 marca 2017 roku.

Powód do 31 maja 2017 roku nie otrzymał propozycji pracy w I Urzędzie Skarbowym Ł. w Ł. ani w innej jednostce I. Administracji Skarbowej w Ł.. Stosunek pracy z dniem 31 sierpnia 2017 roku wygasł na podstawie art. 170 ust. 1 pkt 1 ustawy z 16 listopada 2016 roku przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej.

Powód otrzymał odprawę pieniężną w wysokości 10.187,57 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji na wstępie wskazał, iż z dniem 1 marca 2017 roku administracja skarbowa przeszła znaczną reformę, której rezultatem było powołanie do życia Krajowej Administracji Skarbowej ustawą z dnia 16 listopada 2016 roku o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1947 ze zm.). Istotne znaczenie w procesie wdrażania Krajowej Administracji Skarbowej, odegrała ustawa z dnia 16 listopada 2016 roku Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1948) Ustawa ta zawiera między innymi szczególne regulacje dotyczące pracowników, którzy stali się jednocześnie pracownikami Krajowej Administracji Skarbowej na warunkach i zasadach określonych w tej ustawie.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawę rozstrzygnięcia, w przedmiotowym postępowaniu, stanowiły zatem, obok przepisów kodeksu pracy, regulacje zawarte w w/w ustawie.

Zgodnie z art. 165 ust. 1 przepisów wprowadzających pracownicy zatrudnieni w izbach skarbowych stają się, z zastrzeżeniem art. 170, pracownikami zatrudnionymi w izbach administracji skarbowej i zachowują ciągłość pracy. W sprawach wynikających ze stosunku pracy stosuje się przepisy dotychczasowe. Ust. 7 tego przepisu stanowi zaś, iż Dyrektor Krajowej (...) Skarbowej, dyrektor izby administracji skarbowej oraz dyrektor Krajowej Szkoły Skarbowości składają odpowiednio pracownikom oraz funkcjonariuszom, w terminie do dnia 31 maja 2017 roku, pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby, która uwzględnia posiadane kwalifikacje i przebieg dotychczasowej pracy lub służby, a także dotychczasowe miejsce zamieszkania.

Na mocy art. 170 ust. 1-3 w/w stosunki pracy osób zatrudnionych w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2, 3 i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, oraz stosunki służbowe osób pełniących służbę w jednostkach KAS, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, wygasają:

1) z dniem 31 sierpnia 2017 roku, jeżeli osoby te w terminie do dnia 31 maja 2017 roku, nie otrzymają pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby;

2) po upływie 3 miesięcy, licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym pracownik albo funkcjonariusz złożył oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 roku.

Pracownik albo funkcjonariusz, któremu przedstawiono propozycję zatrudnienia albo pełnienia służby, składa w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania oświadczenie o przyjęciu albo odmowie przyjęcia propozycji. Niezłożenie oświadczenia, w tym terminie, jest równoznaczne z odmową przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby (ust. 2).

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że art. 165 ust. 7 przepisów wprowadzających ustawę o KAS wyraźnie wskazuje kryteria, jakimi musi się kierować pracodawca przedstawiając propozycję zatrudnienia. tj. posiadane kwalifikacje i przebieg dotychczasowej pracy lub służby, a także dotychczasowe miejsce zamieszkania. Niedopuszczalnym jest aby przy określaniu propozycji pracy bądź służby uwzględnione zostały inne kryteria pozaustawowe. Propozycje pracy bądź służby winny opierać się na przepisach prawa oraz być transparentne i sprawiedliwe dla wszystkich pracowników i funkcjonariuszy Krajowej Administracji Skarbowej.

W niniejszej sprawie, organ KAS nie wykazał żadnych, obiektywnych, przesłanek uzasadniających niezłożenie powodowi propozycji zatrudnienia.

W ocenie Sądu Rejonowego, brak jest podstaw do przyjęcia, iż pracodawca na gruncie wskazywanych regulacji może, w każdym przypadku, arbitralnie podjąć decyzję, którzy pracownicy pozostaną dalej zatrudnieni, a których stosunki pracy wygasają z mocy prawa, wraz z nadejściem terminu, wskazanego w przepisach wprowadzających ustawę o KAS. Wygenerowanie, uprawnienia pracodawcy, wyboru, z którymi

z pracowników zamierza kontynuować stosunek pracy, pomimo przewidzianej przez ustawodawcę formy wygaśnięcia stosunku pracy, bliższe jest rozwiązaniu stosunku prac niż jego wygasnięciu. Kodeks pracy uzależnia poszczególne przypadki wygaśnięcia stosunku pracy od kryteriów obiektywnych. Są to: śmierć pracownika (art. 63¹ k. p.), śmierć pracodawcy (art. 63² k. p.), trzymiesięczna nieobecność pracownika w pracy z powodu tymczasowego aresztowania (art. 66 k. p.) oraz niezgłoszenie przez pracownika powrotu do pracy w ciągu 7 dni, po rozwiązaniu stosunku pracy z wyboru u innego pracodawcy (art. 74

k. p.). Innymi słowy, skorzystanie przez pracodawcę z przysługującego mu prawa do jednostronnego zakończenia stosunku pracy możliwe jest jedynie w wyjątkowych wypadkach ściśle określonych przez prawo, co postrzegać należy także w kontekście zabezpieczenia praw pracownika. Tym samym wykładnia art. 165 ust. 7 przepisów wprowadzających ustawę

o KAS umożliwiającą pracodawcy pełną dowolność co do decyzji o przedstawieniu nowej propozycji zatrudnienia, stanowiłoby obejście bezwzględnie obowiązujących przepisów dotyczących rozwiązywania umowy o pracę.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że pracodawcy nie przysługuje nieograniczona swoboda co do złożenia nowej propozycji zatrudnienia

w przypadku, gdy przepisy szczególne uzależniają kontynuację stosunku pracy od złożenia powyższego oświadczenia (wyrok SN z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, OSNP 2011, nr 9-10, poz. 124, wyrok SN z dnia 4 lipca 2001 r., 1 PKN 525/00, OSNAPiUS 2003, nr 10, poz. 248, uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów z dnia 24 kwietnia 2002 r., III ZP 14/01, OSNP 2002, nr 19, poz. 454). Art. 165 ust. 7 przepisów wprowadzających ustawę o KAS nakłada zatem na pracodawcę w ocenie Sądu obowiązek oceny spełnienia kryteriów wskazanych przez ustawę.

Uznanie zatem, iż ustawodawca pozostawił organom autonomiczne prawo do decydowania o tym czy w ogóle danej osobie złożona zostanie propozycja dalszego zatrudnienia bądź służby, jak i wyboru rodzaju dalszego zatrudnienia. prowadzi do destabilizacji trwałości tych stosunków.

Działanie lub zaniechanie podmiotu, który jest uprawniony do złożenia propozycji, winno podlegać kontroli sądowej w granicach klauzuli generalnej nadużycia prawa .

Pracownikowi urzędu skarbowego, którego stosunek pracy wygasł z mocy przepisu art. 170 ust. 1 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej ustawa z 16 listopada 2016 roku stosownie do przepisu art. 63 k. p. i 67 k. p. oraz art. 45 Konstytucji przysługuje odwołanie do sądu i roszczenia wynikające z art. 56 k. p w zw. z art. 8 k. p.

Sąd pierwszej instancji podzielił pogląd judykatury wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 24 września 2009 roku II PK 58/09 iż rozpoznając sprawę z powództwa pracownika o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wygaśnięcia stosunku pracy na podstawie art. 67 k. p. w związku z art. 56 k. p. i art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 roku o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji (Dz. U. Nr 267, poz. 2258 ze zm.) oraz art. 63 k. p., Sąd pracy może dokonać oceny czynności pracodawcy dotyczących niezaproponowania pracownikowi warunków pracy i płacy na dalszy okres w kontekście zasad współżycia społecznego.

Sąd ma prawo badać przyczyny niezłożenia pracownikowi propozycji dalszego zatrudnienia, choćby w kontekście zakazu dyskryminacji (art. 113 k. p. oraz art. 183a i 183b k. p.) albo naruszenia prawa (art. 67 k. p.), obejścia prawa lub naruszenia zasad współżycia społecznego (art. 8 k. p.). Klauzule generalne zasad współżycia społecznego i społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa stosuje się w sytuacji, gdy podmiot uprawniony korzysta z przysługującego mu prawa podmiotowego w sposób niemożliwy do zaakceptowania, naruszający powszechnie podzielane poczucie sprawiedliwości i przyzwoitości.

Samo wygaśnięcie stosunków pracy powoda - co nastąpiło z mocy prawa - nie może być uznane za sprzeczne z prawem, ponieważ skutek ten przewidywała bezpośrednio ustawa. Dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, aprobowało możliwość ustawowego wygaszania stosunków pracy w wyjątkowych sytuacjach np. w związku z reformą administracji (zobacz: orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego K 1/99, K 24/02, P 5/04).

Stosownie do przepisu art. 67 k. p. w odniesieniu do roszczeń pracownika, związanych z wygaśnięciem umowy o pracę stosuje się odpowiednio art. 56 – 61 k. p.

W niniejszej sprawie, zdaniem Sądu Rejonowego, brak złożenia powodowi propozycji pracy w KAS skutkujące wygaśnięciem stosunku pracy powoda ex lege z dniem 31 sierpnia 2017 roku narusza zasady współżycia społecznego określone w przepisie art. 8

k. p.

W przedmiotowej sprawie, organ KAS nie wykazał żadnych obiektywnych przesłanek uzasadniających nie złożenie powodowi propozycji pracy w tym przewidzianych w treści przepisu art. 144 ust. 1 ustawy z 16 listopada 2016 roku o KAS.

Brak jakichkolwiek konkretnych kryteriów, którymi organ winien kierować się w przedkładaniu albo propozycji służby w KAS albo propozycji pracy stanowi zaniechanie ustawodawcze – (tak też WSA w Olsztynie w wyroku z dnia 19 października 2017 r. sygn. akt II SA/Ol 672/17 traktując to jako pominięcie ustawodawcze).

Mając na uwadze kwalifikacje powoda, ponad dwudziestotrzyletni staż pracy w urzędzie skarbowym, pozytywne oceny okresowe powoda oraz jego wiek brak propozycji zatrudnienia dla powoda stanowi nadużycie prawa w rozumieniu przepisu art. 8 k. p.

Mając powyższe na uwadze, Sąd zasądził na rzecz powoda, odszkodowanie w wysokości trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia powoda, liczonego jak ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, którego wysokość zgodnie z przedłożonym przez pozwaną zaświadczeniem nie została zakwestionowana przez powoda, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Przebieg zatrudnienia powoda i fakt nieprzedłożenia propozycji nowych warunków zatrudnienia był w niniejszej sprawie okolicznością niesporną. Wobec treści rozstrzygnięcia, brak było podstaw do uwzględnienia wniosku powoda o przesłuchanie byłego i obecnego Dyrektora I. Administracji Skarbowej w Ł. na w/w okoliczności.

Zgodnie z treścią art. 94 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025) Skarb Państwa nie ma obowiązku uiszczania opłat.

Sąd, stosując instytucję procesową uregulowaną w art. 102 k. p. c., postanowił odstąpić od obciążania powoda kosztami procesu.

Przywołany przepis stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy i jest rozwiązaniem szczególnym. Ustawodawca, w treści tego przepisu, nie określił kryteriów, którymi Sąd winien się kierować dokonując oceny czy zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”. W orzecznictwie i doktrynie ugruntowane jest stanowisko, że do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz (postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974 roku w sprawie II CZ 223/73, Legalis 17661). Zastosowanie art. 102 k. p. c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności danej sprawy, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Z tego względu, ocena stanów faktycznych, pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienie SN z dnia 27 kwietnia 2012 roku w sprawie V CZ 2/12, Legalis 496909; postanowienie SN z dnia 1 grudnia 2011 roku w sprawie I CZ 26/11, LEX 496820).

Sąd miał w tym miejscu na względzie okoliczności sprawy, charakter zgłoszonego roszczenia.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją pozwany w części uwzględniającej powództwo zarzucając mu naruszenie przepisów:

1. prawa procesowego, tj. art. 316 k. p. c., poprzez wydanie wyroku zasądzającego roszczenie odszkodowawcze nie na podstawie stanu rzeczy uzasadniającego jego zasądzenie, czyli wskazanego w postaci zebranego materiału dowodowego, że doszło do niezgodnego z prawem wygaśnięcia stosunku pracy powoda, lecz opartego na prawdopodobieństwie takiego naruszenia, czyli na domniemaniu faktycznym, że naruszenie nastąpiło, przy czym to uznanie Sądu zostało ustalone w sposób dowolny, niezgodny z zasadami logicznego rozumowania i wyciągania wniosków, albowiem nie istniały żadne inne dowody, z których można byłoby taki wniosek wyprowadzić, co naruszyło art. 231 k. p. c.;
2. prawa procesowego, tj. art. 475 k. p. c., poprzez nie zebranie materiału dowodowego umożliwiającego wydanie wyroku zasądzającego roszczenie odszkodowawcze, czyli nie ustalono czy faktycznie brak propozycji pracy dla powoda naruszał przepisy prawa obowiązujące w tamtej dacie. Sąd nie dopuścił dowodu z przesłuchania w charakterze strony J. Z., pomimo zgłoszenia takiego wniosku, czym naruszył art. 300 § 2 k. p. c. oraz art. 470 k. p. c.. Ponadto, Sąd nie dopuścił także zeznań obecnego i byłego Dyrektora I. Administracji Skarbowej;
3. prawa procesowego, tj. art. 227 k. p. c. poprzez nie dokonanie weryfikacji twierdzeń stron przez ustalenie ich istotności dla rozstrzygnięcia i przeprowadzenia postępowania dowodowego w tym kierunku na rozprawie, a nie poza nią i dopiero w treści wyroku powoływanie twierdzeń o randze faktów oraz wskazanie, że doszło do dyskryminacji powoda w rezultacie także nie zdefiniowanej także w wyroku (brak stwierdzenia czego dyskryminacja dotyczyła);
4. prawa materialnego, tj. art. 8 k. p. poprzez nie dokonanie subsumcji tego przepisu do stanu faktycznego lecz do hipotezy oraz nieskonkretyzowanie na czym polegało nadużycie prawa przez pozwanego, a w konsekwencji naruszenie art. 67 k. p. oraz art. 56 – 61 k. p.;
5. prawa materialnego, tj. art. 165 i 170 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku przepisy wprowadzającego ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez błędną wykładnię tego przepisu co miały istotny wpływ na rozstrzygnięcie;

6. prawa materialnego, tj. art. 264 § 2 k. p. poprzez zasądzenie roszczenia mimo upływu terminu do wystąpienia z takim żądaniem.

W konkluzji do tak sformułowanych zarzutów, strona apelująca wniosła o:

1. uchylenie i oddalenie powództwa w całości;
2. lub o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego celem ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wskazał, że w pełni zgadza się z zaskarżonym wyrokiem oraz przedstawionym mu pisemnym uzasadnieniem tego wyroku.

Sąd Okręgowy zważył co następuje

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie wskazać jednak należy, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał analizy zebranych dowodów, nie naruszając zasady ich swobodnej oceny i, w oparciu o zasadnie przyjęty stan faktyczny sprawy, prawidłowo zastosował konkretnie przywołane przepisy prawa materialnego. Sąd Okręgowy w pełni aprobejuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne.

Tym samym, brak jest podstaw do uwzględnienia zarzutów w zakresie naruszenia przez Sąd pierwszej instancji, przepisów prawa procesowego. Apelujący zarzucił, iż Sąd pierwszej instancji nie zebrał pełnego materiału dowodowego pozwalającego na dokonanie właściwych ustaleń stanu faktycznego, a w konsekwencji także prawidłowego rozstrzygnięcia. Podkreślenia wymaga jednak okoliczność, iż w istocie Sąd Rejonowy wskazał, że brak propozycji zatrudnienia dla powoda nie naruszało obowiązujących przepisów prawa zaś rozstrzygnięcie opierało się na stwierdzeniu naruszeniu zasad współzycia społecznego. Wobec faktu, iż okoliczności faktyczne sprawy, tj. fakt niezłożenia powodowi propozycji dalszego zatrudnienia oraz wygaśnięcie stosunku pracy w dniu 31 sierpnia 2017 roku, były bezsporne brak jest podstaw do uznania, że zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego jest zasadny. Nie ulega bowiem wątpliwości, że zaniechanie przeprowadzenia określonych dowodów wnioskowanych przez strony postępowania nie miało wpływu na ustalenia stanu faktycznego sprawy, który był oczywisty. Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się natomiast do kwestii prawnych oraz oceny i rozważenia wszelkich okoliczności sprawy w kontekście zasad współzycia społecznego. Tym samym dowód z przesłuchania w charakterze strony J. Z. oraz z zeznań obecnego i byłego dyrektora I. Administracji Skarbowej nie wpłynąłby na zmianę ustaleń faktycznych w sprawie. Należy również podkreślić, że dowód z przesłuchania strony przeprowadzany jest po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku, gdy pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W przedmiotowej sprawie taka sytuacja nie zaistniała. Tym samym dowód z zeznań strony oraz wskazanych świadków nie stanowił uchybienia procesowego.

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia prawa procesowego, tj. art. 264 § 2 k. p. c., ponieważ w przedmiotowej sprawie nie doszło do przekroczenia ustawowych terminów do wystąpienia z odwołaniem do Sądu pracy. Zgodnie ze wskazanym powyżej przepisem, żądanie odszkodowania wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni, od dnia od dnia wygaśnięcia umowy o pracę. Biorąc pod uwagę okoliczność, że stosunek pracy wygasł z dniem 31 sierpnia 2017 roku zaś pozew został nadany w dniu 21 września 2017 roku bezsprzecznie ustawowy termin do wniesienia odwołania został zachowany.

Brak jest również podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 227 k. p. c. poprzez powoływanie się dopiero w uzasadnieniu orzeczenia na kwestię naruszenia zasady niedyskryminacji w zatrudnieniu. Na uwagę zasługuje jednak okoliczność, że w uzasadnieniu przedmiotowego rozstrzygnięcia oraz, w toku procesu, kwestia naruszenia zakazu dyskryminacji nie była podnoszona przez żadną ze stron postępowania a w uzasadnieniu niniejszego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy jedynie wskazał na możliwość rozważenia czy wygaśnięcie stosunku pracy powoda nie narusza podstawowych zasad prawa pracy. Jednakże rozważania Sądu pierwszej instancji dotyczyły, wyłącznie, kwestii,

ewentualnego, naruszenia zasad współżycia społecznego, do czego Sąd Rejonowy był uprawniony. Przedmiotem sporu nie było, natomiast, naruszenie zasady niedyskryminacji w zatrudnieniu i kwestia ta nie była objęta kognicją Sądu oraz nie stanowiła istoty sporu w sprawie. W konsekwencji, zarzut naruszenia prawa procesowego, nie znajduje żadnych podstaw oraz brak jest możliwości jego uwzględnienia, w realiach przedmiotowej sprawy.

Przede wszystkim na uwzględnienie zasługuje zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 k. p. oraz art. 67 k. p. i art. 56 – 61 k. p. a także art. 165 i art. 170 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez ich błędną wykładnię mając wpływ na rozstrzygnięcie.

Jak stanowi art. 165 ust. 7 cyt. Ustawy, dyrektor Krajowej (...) Skarbowej, dyrektor izby administracji skarbowej oraz dyrektor Krajowej Szkoły Skarbowości składają odpowiednio pracownikom oraz funkcjonariuszom, w terminie do dnia 31 maja 2017 roku, pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby, która uwzględnia posiadane kwalifikacje i przebieg dotychczasowej pracy lub służby, a także dotychczasowe miejsce zamieszkania. Natomiast w myśl art. 170 ust. 1 pkt 1 wskazanej powyżej ustawy, stosunki pracy osób, zatrudnionych w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej,

o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2, 3 i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, oraz stosunki służbowe osób pełniących służbę w jednostkach Krajowej Administracji Skarbowej,

o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, wygasają z dniem 31 sierpnia 2017 roku, jeżeli osoby te w terminie do dnia 31 maja 2017 roku, nie otrzymają pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby.

W niniejszej sprawie wątpliwości nie budzi okoliczność, że powód nie otrzymał propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia, a w konsekwencji stosunek pracy wygasł 31 sierpnia 2017 roku. W tym miejscu wskazać należy, że wygaśnięcie umowy o pracę, tak jak wypowiedzenie lub rozwiązanie stosunku pracy, powoduje jego ustanie. W odróżnieniu jednak od pozostałych form zakończenia zatrudnienia wygaśnięcie umowy o pracę następuje z mocy prawa w razie zaistnienia określonych zdarzeń, z którymi przepisy prawa wiążą skutek w postaci ustania stosunku pracy. Ten sposób zakończenia zatrudnienia nie wymaga od stron składania jakichkolwiek oświadczeń, ale nie oznacza to, że jest wyłączony spod kontroli sądowej.

Wygaśnięcie stosunku pracy możliwe jest tylko w przypadkach określonych w Kodeksie pracy lub przepisach szczególnych (art. 63 k. p.). A zatem w przeciwieństwie do rozwiązania umowy o pracę, które jest konsekwencją celowego działania stron, do wygaśnięcia stosunku pracy dochodzi niezależnie od ich woli, względnie wskutek zachowań, które nie są jednakże podejmowane z myślą o ustaniu stosunku pracy.

Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie stanowisko Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym Sąd pracy może dokonać oceny czynności pracodawcy dotyczących niezaproponowania pracownikowi warunków pracy i płacy na dalszy okres w kontekście zasad współżycia społecznego czy choćby w kontekście zakazu dyskryminacji albo naruszenia prawa bądź obojętności prawa. Tym samym, wygaśnięcie stosunku pracy powoda, nie może być uznane za sprzeczne z prawem, ponieważ skutek ten przewidywała, bezpośrednio, ustawa.

Podkreślenia wymaga okoliczność, że przepisy ustawy nie obligowały dyrektorów izb administracji skarbowej do pisemnego informowania podległych pracowników o tym, iż nie zostanie im przedstawiona propozycja określająca nowe warunki zatrudnienia oraz do podawania przyczyny braku złożenia propozycji dalszego zatrudnienia. Z uwagi na powyższe należy uznać, iż przepisy ustawy pozostawiły do wyłącznej kompetencji poszczególnych dyrektorów izb administracji skarbowej, którzy odpowiadają za zapewnienie obsady kadrowej podległych jednostek gwarantującej ich prawidłowe funkcjonowanie, podjęcie decyzji, czy i którym pracownikom przedstawią oni propozycję dalszego zatrudnienia. Tym samym decyzja o braku propozycji w zakresie nowych warunków zatrudnienia była autonomiczną decyzją pracodawcy, który postępował w granicach prawa. Jednocześnie nie doszło do naruszenia obowiązujących norm prawnych, skoro przepisy ustawy wprowadzające ustawę

o Krajowej Administracji Skarbowej, nie wprowadzały obowiązku przedstawienia propozycji co do dalszego zatrudnienia wszystkim pracownikom ani wykazania obiektywnych przesłanek, uzasadniających taką decyzję. Odwołując się do literalnego brzmienia art. 165 ust. 7 wskazuje on na określenie, iż dyrektor izby administracji skarbowej składa **odpowiednio** pracownikom propozycję dalszego zatrudnienia. Nie ulega zatem wątpliwości, że wygaśnięcie stosunku pracy powoda, nie naruszało przepisów prawa.

Sąd Okręgowy nie aprobeuje jednak zapatrywania Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym, brak złożenia powodowi propozycji pracy, narusza zasady współzycia społecznego oraz stanowi nadużycie prawa w rozumieniu art. 8 k. p.

Stosowanie art. 8 k. p. (podobnie jak analogicznego art. 5 k. c.), oznacza pozbawienie danego podmiotu możliwości korzystania z prawa, które mu w świetle przepisów prawa podmiotowego przysługuje. Prowadzi to więc zawsze do osłabienia zasady pewności prawa

i przełamuje domniemanie korzystania z prawa w sposób zgodny z zasadami współzycia społecznego i jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Z tego względu, zastosowanie przez Sąd konstrukcji nadużycia prawa jest dopuszczalne tylko wyjątkowo i musi być, zgodnie z ustalonym stanowiskiem orzecznictwa i doktryny prawa, szczególnie uzasadnione. Uzasadnienie to musi wykazać, że w danej indywidualnej i konkretnej sytuacji, wyznaczone przez obowiązujące normy prawne typowe zachowanie podmiotu korzystającego ze swego prawa, jest ze względów moralnych, wyznaczających zasady współzycia społecznego, niemożliwe do zaakceptowania, ponieważ w określonych, nietypowych okolicznościach zagraża podstawowym wartościom, na których opiera się porządek społeczny i którym prawo powinno służyć (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...))
i Spraw Publicznych z dnia 4 lutego 2015 r., III PK 68/14, Legalis nr 1242241).

Nie ulega natomiast wątpliwości, że działanie pozwanego nie naruszało żadnych norm i zasad współzycia społecznego oraz realizowane było w granicach prawa. Ponadto, zachowany został trzymiesięczny okres, w ciągu którego powód miał świadomość, że jego stosunek pracy wygaśnie w dniu 31 sierpnia 2017 roku. Miał zatem możliwość odpowiedniego przygotowania się do nowej sytuacji życiowej związanej z utratą pracy. Powód dysponował odpowiednim czasem do zaadoptowania się do nowej sytuacji oraz znalezienia nowego zatrudnienia. Nie został pozbawiony również środków utrzymania z dnia na dzień, gdyż została mu wypłacona odprawa w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, która zabezpieczała jego interesy majątkowe i rekompensowała utratę źródła utrzymania. Jednocześnie zważyć należy, że nie jest dopuszczalne obarczanie pracodawcy konsekwencjami jakie wprowadza nowelizacja przepisów o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez stwierdzenie, że ustawowe uregulowanie dotyczące wygaśnięcia stosunku pracy stanowi nadużycie prawa podmiotowego oraz narusza zasady współzycia społecznego.

Mając na uwadze powyższe okoliczności brak jest podstaw do przyznania, że żądania powoda są uzasadnione. W konsekwencji, Sąd Okręgowy, zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji wyroku i oddalił powództwo na podstawie art. 386 & 1 k.p.c .

W punkcie drugim sentencji wyroku, Sąd Okręgowy orzekł o nieobciążaniu powoda kosztami procesu za postępowanie przed Sądem II instancji.

Zgodnie z przepisem art. 102 k. p. c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Zasada ta jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym, do swego zastosowania, wystąpienia wyjątkowych okoliczności.

Do okoliczności, branych pod uwagę przez Sąd, przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, według doktryny, zaliczyć można, nie tylko te, związane

z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą zatem zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz.

Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, przedawnienie, prekluzja, podstawa oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególna zawilość lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem. Zalicza się do nich także okoliczność, że rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na podstawie faktów ustalonych na podstawie dowodów dopuszczonych przez Sąd z urzędu, jak również niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces do stopnia zawilości sprawy i nakładu pracy pełnomocnika. Drugie, natomiast, wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Za trafny bowiem należy natomiast uznać pogląd, zgodnie z którym sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia – na podstawie art. 102

k. p. c. – od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba, że na rzecz tej strony, przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz, łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną, wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku, powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia SN z 1.12.2011r., I CZ 26/11, niepubl. oraz z 25.08.2011 r., II CZ 51/11, niepubl.). Skorzystanie z dobrodziejstwa jakie przewidziano w przepisie art. 102 k. p. c. jest przejawem tzw. prawa sędziowskiego i może być stosowany wówczas, kiedy okoliczności konkretnej sprawy dają ku temu podstawy. Jego celem jest zapobieżenie wydaniu orzeczenia o kosztach procesu, które byłoby niesprawiedliwe, sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego.

Mając na uwadze przebieg postępowania oraz podstawę zmiany rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji Sąd Okręgowy uznał, że obciążanie powoda kosztami postępowania przed Sądem II instancji byłoby niezasadne oraz sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, szczególnie w sytuacji, w której jego przeciwnikiem procesowym jest jednostka Skarbu Państwa, a pierwotnie, tj. przed Sądem pierwszej instancji, jego roszczenia zostały częściowo uwzględnione, zaś zmiana wyroku nastąpiła ze względu na zaskarżenie rozstrzygnięcia przez stronę pozwaną.

B. M. P. A. D.-J.

K. J